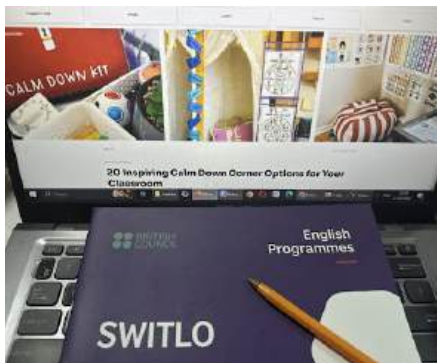

УДК 373.3:378.046.4

Лариса РОМАНЮК,
учитель-методист, учитель англійської мови
КЗЗСО «Луцький ліцей № 14 імені Василя Сухомлинського Луцької міської ради»

Групи вчительської майстерності проєкту «SWITLO» як інструмент професійного розвитку вчителів англійської мови

Дано аналіз теоретичних основ професійного розвитку вчителів Нової української школи. Описано проєкт Британської Ради в Україні «SWITLO», завдяки якому створено умови для фахового зростання учителів англійської мови через залучення їх до участі в групах професійного розвитку. Обґрунтовано ефективність діяльності професійних груп учителів в умовах освітніх трансформацій.

Ключові слова: професійний розвиток, групи професійної майстерності, фасилітатор, професійна спільнота вчителів, обговорення.

Romaniuk Larysa. SWITLO Teacher Activity Groups as a Tool for Professional Development of English Teachers.

The article provides an analysis of some theoretical foundations of professional development of teachers. The SWITLO project, which gives the opportunities for the professional development of English language teachers through participation in teacher's activity groups, is described here. The effectiveness of the activity of professional groups of teachers in the conditions of educational reforms is substantiated.

Keywords: professional development, professional skill groups, facilitator, professional community of teachers, discussion.

У контексті сучасних глобальних трансформацій у сфері освіти та науки професійний розвиток педагогів набуває особливої актуальності. Нові технології, зміни в суспільстві, потреба в ефективних підходах до навчання та набуття компетентностей вимагають постійного вдосконалення професійної компетентності педагогів. Сучасний освітній процес повинен адаптуватися до викликів часу. Проблема професійного розвитку є зоною посиленого науково-практичного інтересу з боку теоретиків та практиків освіти [2].

Одним із ефективних інструментів для розвитку предметно-методичної компетентності педагогів є створення професійних груп учителів. Такий підхід ґрунтується на низці теоретичних досліджень авторитетних учених. Можна виділити такі положення:

– професійний розвиток учителів базується на конструктивізмі, тому вчителі виступають суб'єктами активного навчання (А. Ліberman, М. Дадс, Л. Дарлінг-Хаммонд);

– професійний розвиток є довготривалим процесом, тому що вчитель постійно навчається (Д. Кохен, Т. Гансер);

– професійний розвиток – це процес, який проходить у рамках певного контексту. Найбільш ефективна форма професійного розвитку пов'язана зі щоденною діяльністю вчителів закладів загальної середньої освіти, які об'єднуються на рівні громади. Таким чином навчання в групах, активне обговорення, обмін досвідом та спільний пошук рішень до проблем, що виникають у повсякденній роботі, створюють ширші можливості для професійного розвитку (Л. Дарлінг-Хаммонд, М. Кінг, Ф. Ньюмен);

– професійний розвиток нерозривно пов'язаний із реформуванням шкільної освіти, тому що він є процесом формування культури, а не лише озброєнням учителів новими вміннями реалізації оновлених програм (Т. Гаске, С. Лоукс-Хорслей);

– учителі – це завжди рефлексивні практики, які постійно додають нові знання й досвід до попередніх.

Методичні публікації

Тому важливо допомогти педагогам у створенні нових практик (М. Кохран-Сміт, С. Лутл, Д. Грейс);

– професійний розвиток учителів реалізується в процесі співробітництва. Звичайно, при цьому мають бути можливості для автономної праці та рефлексії. Проте найефективніший професійний розвиток відбувається в процесі взаємодії між учителями (М. Клімент);

– професійний розвиток проходить у різних формах. Навчальні заклади й педагоги повинні оцінювати свої потреби, культурні особливості й практичні проблеми та здобутки для обрання найбільш відповідної моделі (Дж. Скрібнер, Т. Гаскей) [2, с. 100].

На основі вищезазначених аспектів, що стосуються фахового розвитку вчителів, робимо висновок, що одним із ефективніших інструментів є групи професійної майстерності. Саме створення та функціонування таких груп учителів англійської мови передбачено проєктом «SWITLO» (Skills and Well-being in Teacher Learning Opportunities), що реалізовувався Британською Радою в Україні у співпраці з Міністерством освіти і науки України з листопада 2023 року до березня 2026-го. За цей період учителі англійської мови закладів загальної середньої освіти стали лідерами груп професійної майстерності та створили 29 спільнот (TAG) у Волинській області.

Метою проєкту «SWITLO» було розширення можливостей для вчителів англійської мови для:

а) створення професійних спільнот і забезпечення їхнього сталого розвитку за допомогою змістовної взаємодії та рефлексії;

б) розробки власних траєкторій професійного розвитку відповідно до потреб педагогів із метою навчання протягом життя [5].

Британська Рада запропонувала чітку структуру зустрічей груп професійної майстерності:

1. Warmer (5 min.)
2. Share: What did you do? (10 min.)
3. Discuss (15–20 min.)
4. Apply (15–20 min.)
5. Reflection and what next (10 min.)

Час, відведений на кожен етап, міг змінюватися залежно від потреб учасників групи. Цілком допустимо, що обговорення досвіду та обмін думками займали навіть усю зустріч.

У КЗЗСО «Луцький ліцей № 14 імені Василя Сухомлинського Луцької міської ради» з вересня

2024 року успішно працює група професійного розвитку вчителів англійської мови (TAG). До складу входять дев'ять постійних учасників, які збираються раз на місяць. Зустрічі відбуваються очно, хоча проєктом передбачено також проведення занять у дистанційному чи змішаному форматах. Учасники домовляються про наступну зустріч на етапі рефлексії та планування наприкінці кожного засідання.

Загалом у ліцеї відбулося 16 зустрічей. На першому етапі реалізації проєкту (з вересня 2024 р. по червень 2025 р.) проведено 10 зустрічей, розроблених Клер Росс. Ми опрацювали такі теми:

1. Наша група: як ми будемо працювати. (Our group – how we are interested in). Мета: розробити правила роботи групи з урахуванням політики безпеки Британської Ради в Україні; окреслити коло інтересів учасників групи та узгодити теми для обговорення.

2. Травма і її вплив на навчання та учнів. (Trauma and its effects on the classroom). Мета: з'ясувати, що таке травма та як вона впливає на здобувачів освіти і їх навчання.

3. Як впоратися з девіантною поведінкою? (Managing challenging (distressed) behaviours). Мета: з'ясувати, що учасники дізналися про девіантну поведінку та поведінку, спричинену травмою; визнати способи дій учителя для подолання проявів такої поведінки в здобувачів освіти.

4. Як створити безпечне середовище в класі. (Making the classroom a safe space). Мета: обговорити та визначити найефективніші шляхи створення безпечного середовища у класі для учнів.

5. Соціально-емоційне навчання (СЕН). (Social and emotional learning). Мета: поділитися найефективнішими стратегіями й активностями для підтримки СЕН у класі.

6. Адаптація матеріалів підручників. (Adapting coursebook materials). Мета: визначити потенційно чутливий зміст у підручниках; спільно знайти способи адаптації матеріалу підручників з урахуванням індивідуальних потреб учнів.

7. Поняття гендеру під час вивчення мови. (Gender in language teaching). Мета: рефлексуючи над власним педагогічним досвідом, обговорити та обрати найдоцільніші стратегії,

які роблять процес навчання більш гендерно інклюзивним.

8. Спостереження за уроками. (Lesson observation). Мета: визначити позитивні аспекти перегляду запису уроків та визначити доцільність і способи застосування такого підходу у власній педагогічній діяльності.

9. Оцінювання онлайн. (Assessing learners online). Мета: поділитися корисними інструментами для оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти онлайн; обговорити труднощі та знайти шляхи їх подолання.

10. Підбиття підсумків. Плани на майбутнє. (Where are we going? Evaluating our TAG so far) [4].

На заключному засіданні, у червні 2025 року, учасники групи підтримали ініціативу продовжити роботу TAG у 2025/2026 навчальному році. Також домовилися, що до організації та фасилітації зустрічей буде залучено кожного учасника. Таким чином, Наталія Киця, Олеся Рейкіна, Ірина Кузьміна, Олена Корчак, Інна Жежерун та Ірина Швек провели по одній зустрічі, спробувавши себе в ролі фасилітаторів.

Під час підготовки до засідань колеги використали матеріали, розроблені українськими педагогами в межах курсу «TAG Session Design Course», запропонувавши для обговорення такі теми:

– Mindfulness and Wellness for Stress Reduction and Enhancing Students' Performance («Уважність і самопочуття для зменшення стресу та підвищення успішності студентів», автори Ганна Ройзнер, Світлана Ігнат'єва, Марина Сметанюк і Світлана Біляєва).

Методичні публікації

– Gamification for Learning (автори Світлана Козловська, Інна Аксамитна, Оксана Кошарна, Максим Якимчук).

– Motivating Students («Мотивація учасників освітнього процесу», автори Ірина Онищук, Наталія Шумінська, Ірина Крук, Наталія Радевич).

– Development of Soft Skills in the Classroom Environment («Розвиток м'яких навичок учасників освітнього процесу», автори Наталія Гороховська, Олена Кобзар, Лариса Джуряк та Наталія Лешко).

– Formative Assessment («Формувальне оцінювання», автори Марія Ісакова, Юліана Косован, Аліна Ревко та Ірина Шандріна).

– Drama as an Effective Method of Teaching English («Драма – ефективний метод навчання англійської мови», автори Анастасія Ярова, Юлія Каллен, Тетяна Пшонік та Тетяна Кондрашова).

Під час зустрічей учасники дотримувалися структури, що запропонувала Британська Рада в Україні. Проведення *warm-up activity* на початку кожного заняття давало змогу налаштувати учасників на роботу, з'ясувати їхні очікування від зустрічі та створити позитивну атмосферу. Протягом наступних 10 хвилин учасники ділилися власними напрацюваннями й ідеями, що стосувалися теми попереднього заняття.

На цьому етапі основним моїм завданням як фасилітатора було заохотити колег, щоб вони описали або продемонстрували нові підходи, які застосували у практиці; поділилися позитивними моментами зі своїх уроків, а також спільно обговорити труднощі, що виникли, та спробувати знайти шляхи їх розв'язання.

Опрацювання теми кожної нашої зустрічі розпочиналося з обговорення теоретичних аспектів (аналіз статей, перегляд і аналіз відео), після чого учасники переходили до застосування теорії на практиці та рефлексії власного досвіду. Саме на цьому етапі можна знайти ефективні методи й прийоми роботи, запропонувати доцільні практичні завдання, які вже використовувалися на уроках і дали

гарні результати, а також озвучити проблеми, які хвилюють.

Фасилітатор модерує дискусію, залучає учасників до обговорення й таким чином сприяє активному пошуку шляхів розв'язання окреслених проблем. Водночас зазначу, що фасилітатор не є експертом із усіх питань, тому результат – це спільна праця учасників і лідера групи.

Наприкінці зустрічі вчителям пропонується визначити, які з обговорених практик, ідей чи підходів вони хотіли б застосувати у своїй роботі. Також наголошується на важливості поділитися отриманим досвідом під час наступної зустрічі.

Отже, у сучасних умовах для педагогів важливо взаємодіяти з іншими фахівцями через участь у професійних асоціаціях, форумах, конференціях та семінарах. Така співпраця дозволяє почути інших, обмінюватися досвідом, ознайомлюватися з новими тенденціями в освіті, а також брати участь у колективних ініціативах, що сприяють розвитку предметно-методичної компетентності.

Однією з форм такої співпраці стала група професійної майстерності (TAG), створена в КЗЗСО «Луцький лицей № 14 імені Василя Сухомлинського Луцької міської ради» в рамках реалізації проєкту «SWITLO». Таким чином, Британська Рада в Україні спільно з Міністерством освіти і науки України сприяє професійному розвитку вчителів англійської мови через залучення їх до активної взаємодії, обміну досвідом, установленню взаємопідтримки та організації спільної роботи над різними фаховими питаннями. Наш досвід функціонування професійної групи вчителів англійської мови TAG у лицейі наочно демонструє, що така форма взаємодії є дієвою платформою для резильєнтності, фахового зростання і вдосконалення професійних навичок її учасників. Наша група сприяє розвитку вмінь кожної учасниці самостійно та якісно планувати і втілювати власні програми професійного розвитку відповідно до своїх потреб та сучасних освітніх стандартів Нової української школи.

Використані джерела

1. Семенова О. А. Роль груп професійного розвитку вчителів в умовах безперервної освіти. *Освітня політика*. 2022. № 11. С. 21–35.
2. SWITLO – Підвищення кваліфікації вчителів: досвід Британської Ради в Україні, 2023. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/>
3. SWITLO TAG Facilitator Booklet – British Council, 2024. 102 с. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/en/programmes/english/schools/switlo>
4. URL: <https://repository.globethics.net/handle/20.500.12424/371290> (дата звернення 26.11.2024).
5. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/programmes/english/schools/tags> (дата звернення 22.11.2024).